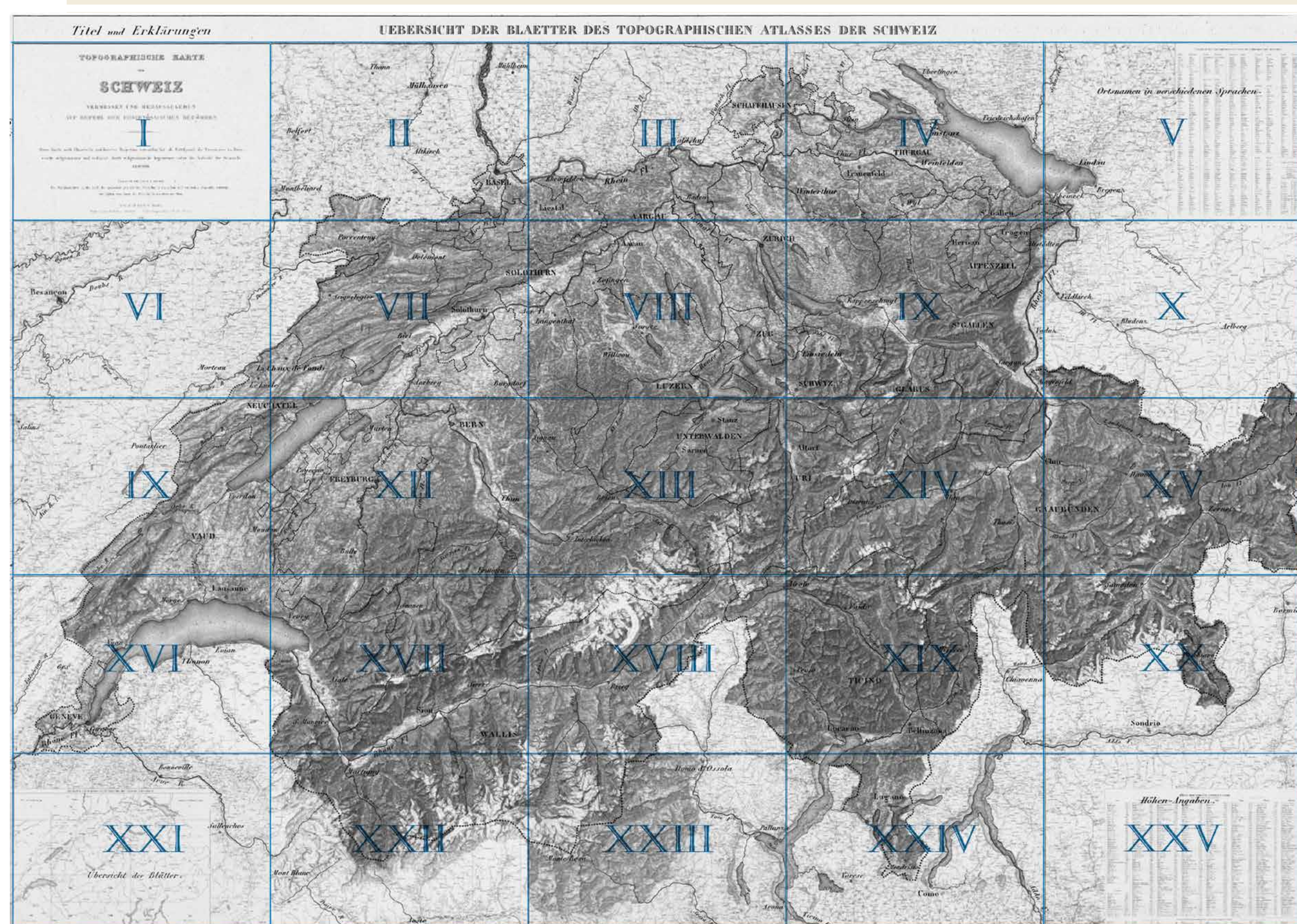

LA CHARTA DA DUFOUR: SIMBOL DAL STADI FEDERAL SVIZZER

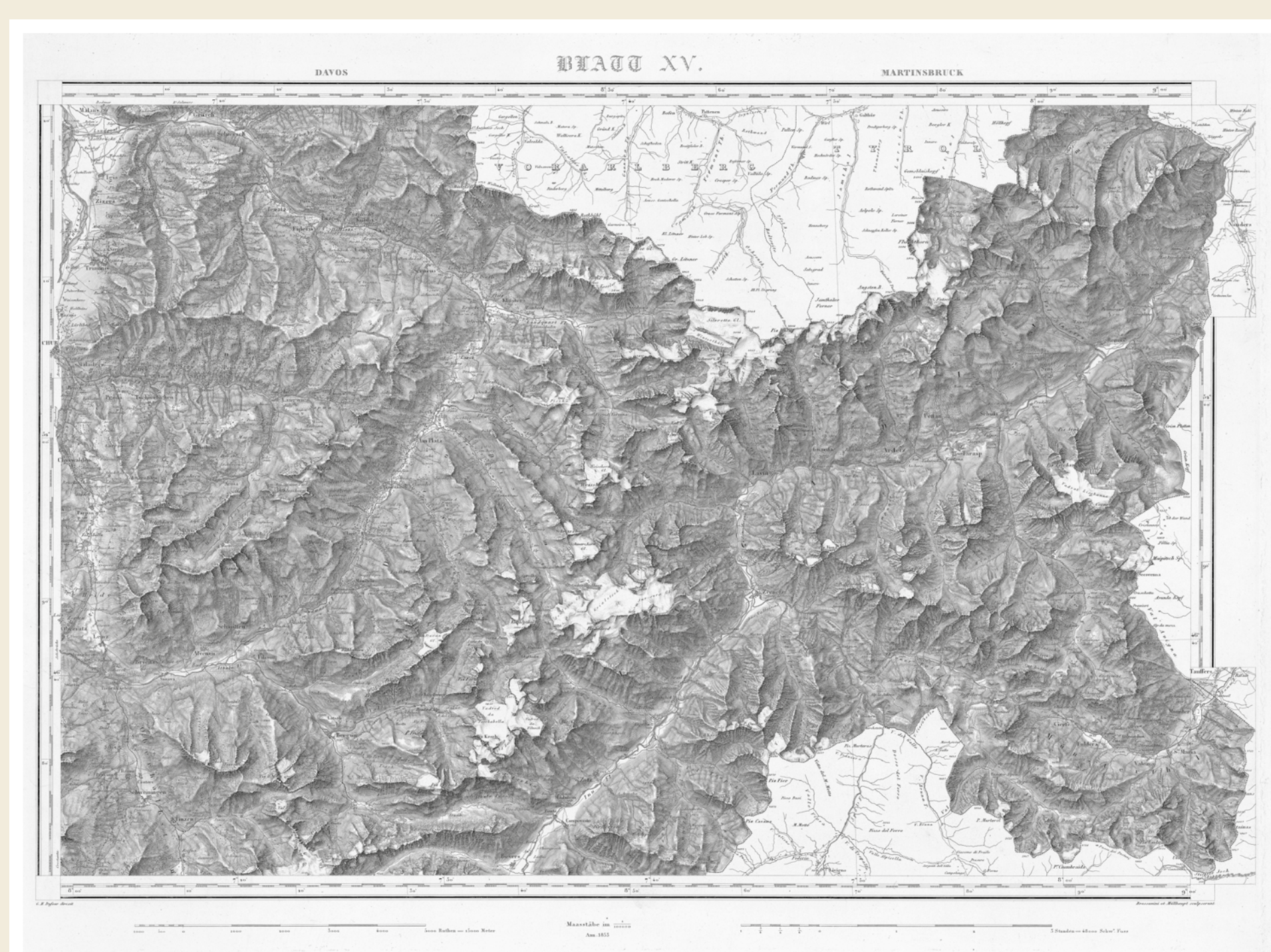

La charta da Dufour è stada l'emprima ovra cartografica uffiziala da la Svizra. En il context da la collavuraziun militara avevan ils chantuns cumenzà a partir dal 1809 cun mesiraziuns pli exactas, a partir dal 1832 è il maister da quartier colonel Guillaume Henri Dufour (1787-1875) stà en funcziun sco „Directeur de la Carte“, a partir dal 1838 daventa ses biro a Geneva il „Eidgenössisches Topographisches Bureau der Schweiz“ (oz swisstopo) e po uschia valair sco in dals emprims „uffizis federals“.

Ils emprims dus da tut en tut 25 fevgs èn vegnids publicads il 1845, pia anc avant la fundaziun dal stadi federal (Genevra/Losanna e Vevey/Sion). Las emprimas ediziuns dals ulteriurs fevgs èn suandadas fin l'onn 1865; fin il 1939 è l'ovra vegnida actualisada. Ils fevgs che cuvran il territori dal Grischun (fevgs XIV, XV, XIX e XX) èn vegnids publicads ils onns 1853 fin 1859.

Per la naschientscha dal stadi federal vala la charta da Dufour sco document-clav. Ella anticipescha il nov stadi federal. Las lingias dals cunfins chantunals èn ussa pli finas, cleramain visibel è il cunfin dal pajais. La charta sco resultat d'ina collavuraziun chantunala omogena per l'entir pajais illustrescha era dal punct da vista organisatoric il stadi federal avant ch'el naschia per propi.

L'onn 1847 ha Henri Dufour manà sco general las truppas federalas en la curta guerra civila ch'è ida a fin cun la dissoluziun da la Lia separatista da set chantuns catolics.

Detagl da la charta da Dufour fevlg XV (emprima ediziun 1853)

La charta da Dufour è ina projecziun fidada da la surfatscha en la scala da 1:100 000. I sa tracta d'ina heliografia tenor gravura d'arom, stampada l'emprim en ina color, pli tard en duas fin trais colors. Cun sia exactadad e la represchentaziun en reliev cun schraffuras da sumbriva signifitga ella in term impurtant en l'istorgia da la cartografia.

Johann Coaz en sia stanza da studi a Cuira, fotografà il 1918

Ina personalitad prominenta che ha contribui a la charta da Dufour è stà Johann Coaz (1822-1918), inschigner forestal dal Grischun. Ils onns 1844 fin 1851 è el stà da viadi sco topograf da muntogna en il Grischun per l'Eidgenössisches Topographisches Bureau. Pli tard ha el occupà l'uffizi da l'inspectur forestal superiur en il chantun Grischun (1851-1873) ed il chantun da Son Gagl (1873-1875) avant che daventar inspectur forestal superiur federal (1875-1914). Coaz era in um d'interess multifars cun enconuschientschas excellentas da las differentas disciplinas da las scienzas natirals e da las geoscienzas, t.a. l'idrologia, la glaziologia, la cartografia u la botanica. Sco alpinist da gronda experientscha e commember activ dal Club alpin svizzer (CAS) è el s'engaschà plinavant per chartas pli detagliadas en ina scala pli gronda. Renum giarda el era per la primascensium dal Piz Bernina anno 1850. Ses relasch sa chatta en l'Archiv dal stadi dal chantun Grischun.